N VII.

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 22. LIPCA V. S. ROKU 1805.

ROSSYA.

S. Petersburg V. S. 11 lipca. Półku kawalergardów Rotmistrzem został Loewenwold. Półkownik Chruszczow naznaczony kommendantem Moskiewskiego półku dragonii. Podpółkownik Barguźyński będzie kommendantem nowozaciężnego morskiego batalionu Kaspiiskiego. Admirał Woinowicz na własną prozbę uwalnia się od służby. Oświadczono naywyższe ukontentowanie Inspektorowi całey artylleryi G: L. Gr. Arakczeiew za wprowadzony porządek z pośpiechem w robotach S. Petersburgskiego arsenału, iakotęż za praktyczne uczenie batalionu artylleryiskiego leibgwardyi; Szefowi kawalergardów G. Adjutantowi Uwarow, i G. M. X. Bagration za szykowność i ćwiczenie ich półków. Tauryiskich sądów głównych Prezydentem został Kolleski Konsyliarz Wremiew. Aktualny Stanu Konsyliarz X. Wołkoński będzie Wołyńskim Gubernatorem cywilnym.

AUSTRYA.

Wiedeń 17 lipca. Przygotowania u nas do woyny są nagłe i ogromne; artylleryą, żywność, ammunicye sprowadzamy ze wszystkich stron do Austryi. Regimenta stoiące załogą w stolicy rozkaz odebrały być gotowemi do ruszenia w pole d. 26. Liczemy teraz w Austryi, Wenecyi, Tirolu od 180 do 200 t. żołnierza. Słychać iż Arcy X. Karol przyimie naywyższą kommendę. W Sierpniu nastąpić ma powszechny zaciąg po wszystkich prowincyach na dopełnienie regimentów. Z Berlina wiadomość przyszła, że negocyacya, z ktorey obiecywano wiele dla utrzymania pokoiu w Europie, d. 10 niepomyślny koniec wzieła. Tymczasem dwór nasz rozkazał Ambassadorowi Cobenzl bawiącemu w Frankforcie, niemieszkaiąc powracać do Paryża; za nim pośpieszył Pruski poseł Lucchesini.

Naznaczono kommendantami dywizyinemi: G. Simbschen, w Padwie, Auffenberg w Vicenza, Lusignan w Brunn; Spanocchi w woysku Tirolskiém umieszczony. W następuiącym werbunku tych naybardziey żołnierzy kazano zaciągać, którzy lata kapitulacyi swoiey iuż wysłużywszy, uwolnieni byli.

Piękna z wiosny pogoda nadzieię czyniła gospodarzom i rolnikom Austryackiey Monarchii obfitego żniwa i wino - brania; lecz od 4 blizko tyg. trwaiący prawie nieustannie deszcz z zimnem, lękać się każe nowego niedostatku na r. pr. Dla tey przyczyny ludzie opatrzni wcześnie kupią żywność potrzebną dla familii swoiey za cenę nawet naywyższą. Mówić nie trzeba, że w napełnieniu woyskowych magazynów iest niemała trudność.

TURCYA.

Constantinopol 16 czerwca. Kapitan Basza zabrawszy znaczną liczbę regularnego żołnierza, z całą eskadrą, pomyślnym wiatrem wczora wyszedł pod żagle z portu naszego, pośpieszaiąc na pomoc Alexandryi przez Mammeluków zagrożoney, i Kurschidowi od Albańczyków ściśnionemu w Cairze. Ostatnich ieżeli pieniędzmi uspokoić potrafi, nie wątpiemy, że pierwsi nie, długo opierać się będą, a Porta nad Egiptem ieszcze odzyska panowanie. Nowe urządzenia celne od Sułtana niedawno wydane, po krótkiey sprzeczce od wszystkich narodów, które z Turkami handluią, zostały przyięte, dochod skarbowy znacznie się powiększa. Wolna żegluga na rzece Phase w Mingrelii dozwolona iest Rossyanom; Selim 3 ustąpił im zamek Colalis i wioskę Pote leżące nad brzegiem tey rzeki, gdzie mogą utrzymywać załogi na obronę statków swoich. O czém natychmiast uwiadomił Dywan Baszę Erzerum, rozkazuiąc ażeby nie tylko nie przeszkadzał utwierdzeniu mieysc pomienionych, ale owszem dawał pomoc w potrzebie.

Poseł Angielski lądem odebrał z Indyi gońca, który miał donieść, że woyska kompanii Wschod. poraziły zupełnie Holcara; Przegraney skutkiem nieomylnie będzie upadek i ruina tego nieprzyiaciela. Na tém zwycięztwie nie przestaiąc Anglicy, wgłąb kraiu wtargnowszy, wielu słabszych XX. i wodzów narodu Marattów przymusili do złożenia broni, i poddania się pod opiekę kompanii.

WŁOCHY.

Luca 28 Czerwca. Odebraliśmy 2 wyroki przez Napoleona d, 24 podpisane w Bononii. Wyraził w 1: Zaręczamy niepodległość i nową konstytucyą RP. Łukieskiey. Zezwalamy, ażeby szwagier nasz Bacciocchi z żoną panuiący w X. Piombino, z potomkami panowali nad Łukieskim kraiem. Przyrzekamy naszém i następców imieniem, przy każdey zmianie X. odnawiać ninieysze uręczenie. Waruiemy, iż żaden z XX. Łukieskich, córki ich, zaślubić się nie mogą bez naszego zezwolenia. Obiecuiemy przy pomocy Bożey, oddalić wszystko cokolwiek uyrzemy szkodliwego narodowi Łukieskiemu, iego udzielności, szczęściu szwagra naszego, i siostry, iakoteż ich potomstwa.

W 2 edykcie Napoleon wyznacza Ministrów naszych. Gonfalonier Belluomini został skarbowym, Mattenesi sprawiedliwości, Manzi Sekretarzem stanu, Martelli, Bernardini, Lucchesini, Lelio, Vanucci, Ducini Konsyliarzami stanu. Senatorów mieć będziemy 36; niektórych iuż wybrał Napoleon, innych ogłosi przed końcem r. Obowiązuie się sprawić odmiany potrzebne w kraiu bez zamieszania i sporów; rozkazuie Ministrom i Konsyliarzom nowym od dzisdnia formować Regencyą, i większością głosów ułatwiać interessa kraiowe, do przyiazdu X. Naostatek wyznacza Senatora G. Hedouville Ambassadorem swoim, ażeby imieniem Monarchy, X. Piombino państwo Łukieskie w dzierżawę podał.

Gdy te edykta ogłoszono, czytał razem lud cały nową konstytucyą w 5 rozdz. I iest o panuiącym; ten mieć powinien gwardyą z 400 ludzi złożoną, która kraiowi nad 100 t. lirów kosztować nie powinna. Dochod X. w Lucce 300 t. prócz tego mieć będzie pałac w mieście, inny w okolicach z dobrami 100 t. dochodu przynoszącemi. Obeymuiąc rządy wykona przysięgę na zachowanie całości kraiu, religii katolickiey, równości praw obywatelskich, wolności osobistey; rządzić ma dla dobra i szczęśliwości poddanych. XX. Łukiescy wychodzą z małoletności w r. 20. W 2. rozdziale mowa iest o radzie z Ministrów i Konsyliarów złożoney; pierwsi maią pensyi 5250, drudzy 3 t. lirów. Daley mowa iest o 36 Senatorach, którzy potwierdzaią prawa i ustawy od X. napisane; obrady ich corocznie miesiąc tylko trwać powinny. X. ma prawo odpuszczenia kary winowaycom. Wszyscy obywatele kraiu Łukieskiego do milicyi należą, i w potrzebie stawać powinni na obronę oyczyzny. Monarcha Francuzki na ten raz tylko wyznacza Ministrów, Konsyliarzów, i Senatorów Łukieskich.

Wiedzieć trzeba, że Bacciocchi nie wolą Napoleona panować nam zaczyna; lecz z wolnego wyboru obywatelów. Tak przynaymniey głosi akt urzędników RP. w którym wyrażono 12 Czerwca: Ponieważ X. Piombino godzien iest szacunku, poważania, ufności naszey przez cnoty osobiste; niemniey małżonka iego Elisa siostra Napoleona; przeto posłowie nasi prosić maią Monarchę Francuzkiego, ażeby pomienionemu X. panować u nas dozwolił z potomkami płci męzkiey, pod tym iednak warunkiem, ażeby Konstytucyi nowey zasadą było: I utrzymanie w kraiu religii Katol. 2. zachowanie udzielności naszey i reprezentacyi narodowey. 3. równość praw, wolność cywilna i polityczna. 4. Zniesienie nieodzownetytułów i przywileiów, iakie dawać zwykło urodzenie, wyiowszy tytuł X. dla familii panuiącey. 5. Nieodmienne prawo, ażeby Fidei-commissa i Primogenitura były nieznane

w kraiu Łukieskim. 6. Rozdawnictwo urzędów kraiowych samym tylko rodowitym ziomkom naszym; wyłączaiąc iednak urzędy sędziów kryminalnych i cywilnych, które cudzoziemcy sprawować mogą. 7. zaręczenie długu narodowego. Tak mieć chcemy obywatele Łukiescy, dobrze znaiąc, że kray nasz słaby nie może sam utrzymać i ocalić udzielności swoiey. Trzeba więc było wybierać kształt rządu naydogodnieyszy potrzebie publiczney; naylepszy, naprzyzwoitszy ten był dla RP. Łukieskiey, pod iakim zostaie narod zprzymierzony, potężny, obronić i zachować nas mocny.

Rzym 2 lipca. Syn Elektora Bawarskiego długo bawiąc w naszey stolicy, niedawno wyiechał do Florencyi, chcąc widzieć osobliwości rzadkie sławnego Muzeum. Nasze pomnażaią się codzieńnie, i wielki wzrost biorą. Kamera Apostolska oczyściwszy zewnątrz i wewnątrz bramy tryumfalne Sewera i Konstantyna z niemałym pożytkiem i ozdobą miasta, teraz przystępuie do większego przedsięwzięcia, iakiém iest oczyszczenie Colyseum. Wyliczyć trudno, iak wiele starożytnych pamiątek, za rządów Piusa 7 znaleziono nad Tibrem i po innych mieyscach; spodziewaią się amatorowie starożytnosci, że nowe kopanie bez korzyści nie będzie.

Wcałych Włoszech zapomniano prawie o gorączce żółtey, która w r. pr. tak wielką boiaźnią umysły napełniała. Niema nigdzie śladu choroby straszliwey. Co większa, naydoskonalsi lekarze Rzymscy dziś dowodzą, że zaraza, którą Livorna dotknięta była, nie ma naymnieyszego związku i podobieństwa z prawdziwą gorączką żółtą, która w Ameryce półn. Indyi zachod. Cadix, Malaga, Carthagena, Alicante ludu wiele porwała; że choroby w Liwornie przyczyną był upał natężony, i niedostatek żywności, którego doznawali obywatele ubodzy.

D. 26 Czerwca Ociec S. miał tayny Konsystorz, na którym do zgromadzonych Kardynałów ięzykiem Łacińskim powiedział rzecz następną, którey koniec wypisuiemy! Powinność iest nasza donieść, co Bóg uczynił w narodzie Francuzkim. Wiecie sami z iaką gorliwością i nabożeństwem lud wierny kraiu tego w osobie naszey uczcił naywyższego Pasterza Katolików. Coście o tém słyszeli zdaleka, słabym nader iest prawdy obrazem. W słowach tego nie zdołam opisać. Bóg tyle błogosławieństwa zlać raczył na podroż naszą, że wielu Biskupów pobożnych głośno wyznawali, iż ten przypadek nieskończone pożytki duchowne przyniosł ludowi. Daliśmy wszystkich łatwy do nas przystęp, wysłuchaliśmy prożbę każdego, lecząc rany, wzbudzaiąc pobożność w sercach. Odwiedziliśmy wszystkie świątynie w Paryżu i Lyonie, udzielaiąc własną ręką chleba Anielskiego tysiącom niezliczonym. Byliśmy w Szpitalach, pocieszylismy chorych, i kaleków; wstąpiliśmy do szkół, gdzie młodź odbiera Chrześciańskie wychowanie. Na każdém mieyscu nas otaczał lud nieprzeliczony, wołaiąc o błogosławieństwo które iuż tyle razy odbierał.

Coż mówić o duchowieństwie Francuzkiém? Wyrazić nie zdołamy co dla nas czyniło; aniteż opowiedzieć, z iak wielką gorliwością, czułością, iakiém staraniem, nauką, i przykładem odprowadza lud odrodzony na drogę zbawienia, przynosząc zaszczyt religii nieśmiertelny, sobie iednaiąc szacunek i powagę u nieprzyiacioł naywiększych. Byliśmy tego świadkami, głośno więc uwielbić możemy tych synów przed obliczem Kościoła. Dopełniaiąc obowiązek nasz w Paryżu, na kongregacyi Kardynalskiey, przyielismy do tego grona Francuzów kilku, daliśmy wielu kościołom Pasterzów, poświęciliśmy niektórych. Synowca Napoleonowego przez Chrzest S. wprowadziliśmy na drogę żywota obrządkiem uroczystym. Tak pracowaliśmy za granicą; tak wiele dla religii uczynił rządca Francyi; takie dowody przywiązania dał nam Francuzki narod. Osądziliśmy nakoniec, że czas był powracać do Rzymu. Dopełniwszy, cośmy winni byli Napoleonowi, odebrawszy od niego dowody nowe synowskiey życzliwości, powracamy. Cośmy widzieli w Chalons, ludu pobożność, wiernych gorliwość, któż opowie? Do Lyonu wieżdzaiąc powtórnie znaleźliśmy u Kardynała Fesch przystoyną gościnność, za co iemu z tego mieysca niesiemy podziękowanie. Otworzyliśmy w tém mieście własną ręką kaplicę dawno zawartą, na pociechę wiernych. W Turinie widzieliśmy raz ieszcze Napoleona, polecaiąc gorliwey dobroczynności iego sprawy duchowne we Francyi i we Włoszech; podziękowawszy naprzód imieniem Kościoła za to, co iuż dla niego uczynił.

W Florencyi pobożna Etruryi Królowa z ludem swoim wspaniale nas przyięła powtórnie. W tém to mieście Bóg zgotował nayslodszą pociechę sercu naszemu. Raz pierwszy przeieżdżaiąc słyszeliśmy, że Ricci Biskup w Pistoja szczerze pragnoł poiednać się z nami i Rzymskim kościołem, czegośmy dawno pożądali sami z ludźmi pobożnemi. Więc doniosł, iż gotów iest podpisać wszystko, co się nam podoba, dotrzymał słowa; formularz podany chętnie przyioł i podpisał; oświadczaiąc dla naprawy dawnego zgorszenia, iż poważa i pochwala ustawy Apostolskie, które potępiaią błędy Bajusa, Janseniusa, Quesnela, iakoteż bullę Piusa 6 wyklinaiącą 85 propozycyi Synodu, który w Pistoja odprawił niegdyś sam Ricci; pragnąc żyć odtąd i umierać na łonie religii naszey. Przyielismy tego syna oycowskim affektem, raduiąc się i weseląc w Bogu, który pokóy i zgodę przywrócił Kościołowi. Niedawno winszuiąc nam powrótu z podróży dalekiey do Rzymu, wyraził w liscie; iż trwa nieodmieńnie w postanowieniu swoiém. To miałem donieść i przełożyć kongregacyi Kardynałów. Upadaymy dziś wszyscy przed tronem Naywyższego, w błagalnych modłach i ofiarach, ażeby ten który założył Kościoł, dzieło prawicy swoiey utrzymywał i utwierdzał. On przez nas wielkie rzeczy zaczoł; niech dokonać raczy dla dobra, uwielbienia, wzrostu religii.

Genua 5 lipca. D. 1 Napoleon w gabinecie przepędził z Arcy Podskarbim Lebrun i Ministrami. D. 2 o świtaniu siadł na koń, i do południa zwiedzał okolice miasta, góry, twierdze, lazarety, werfty okrętowe, szpitale. Poźniey dawał audyencyą X. Saxe Gotha, Kardynałowi Maury, Ambassadorom 2 Sycylii i Portugalskiemu, Gallo i Lima; po nich obywatelom Genui, całey Liguryi, wielu miast Piemontskich. Wieczorem nastąpiło ciekawe widowisko na morzu przez Maira Cambiaso zgotowane. Krótkie onego wyobrażenie dać możemy, dokładne opisanie zabrałoby mieysca i czasu wiele. Czas był pogodny, morze uspokoione, umilkły wiatry: tłum patrzących niezmierny. Napoleon zstąpiwszy z mieszkania swoiego na blizki brzeg morza, wszedł do obszerney, okrągło zbudowaney, wspaniale i gustownie ozdobioney, świątyni, która natychmiast odbiła od brzegu za pomocą wioseł, i pośród portu staneła przy odgłosie zadziwionego ludu.

Zaczeły się natychmiast gonitwy morskie, u Genueńczyków zwane *Reale*, i trwały do ciemnego zmroku. Wtenczas oświecono Kościoł Neptunowy tysiącem świec i pochodni; 4 wyspy pływaiące przyłączyły się do niego, formuiąc niby ogrod napełniony drzewami, kwieciem, posągami, fontannami. Gdy przechadza się panuiący po wyspie do zaczarowanych podobney, iakie baieczni pisarze z łona ziemi lub morskich przepaści ręką niewidzialną wyprowadzać zwykli, zapaliły się nagle zewsząd razem ognie sztuczne na bastyonach i tamach port opasuiących, iakoteż na batach gęsto przed uyściem w morze i po innych mieyscach postawionych. Nie można sobie wystawić w myśli, iak piękny widok czyniły bukiety z tylu mieysc razem wnoszące się pod obłoki; naywiększy zapalił się w batteryi Latarnią zwaney; ztąd wyleciały rac i bomb tysiące. Takie ognie iak są świetne, rażące oko niezmiernym blaskiem, tak też krótko trwaią. Gdy zgasły, tysiące łódek ruszonych od brzegu i tamy port manewruiąc okryły. Z tego mieysca gdzie morze unosiło świątynię Neptuna, widok był na podziw okazały; całe miasto, wszystkie kościoły i pałace, góry nawet odleglejsze, na których obywatele Liguryi maią piękne ogrody i mieszkania wieyskie, ogniem iaśniały. Tu panuiący mógł zrozumieć, iak wielkie są dostatki nowego poddaństwa. Naostatek ów kościoł sprowadził Napoleona do brzegu, i wysadził na ląd przy odgłosie armat.

D. 3 miasto Genua bal dało w pałacu XX. dawnych, gdzie panuiący zabawił do północy. D. 4 zabrała w gabinecie praca. Dziś Napoleon z całym dworem w naywiększey okazałości udał się do Metropolitalnego kościoła, spotkany u drzwi przez Kardynała Arcy B. i wszystkich Biskupów Liguryi. Gdy zasiadł na tronie, śpiewano Te Deum; po którém Durazzo Prefekt, Cambiaso Maire Genui, Littardo, Molfino Prezydenci Departamentów Montenotte i Appeninu przysięgę wierności wykonali; po nich Kardynał Spina, Torre Arcy B. Turinu, Biskupi Noli, Brugnato, Savony, Albenga, Sarzanna, Vintimiglia. Zatém rozdawano znamiona legionu honorowego wielu obywatelom Liguryi, iakoteż Officyerom 20 i 102 Francuzkiey piechoty regimentów, stoiących w Genui załogą; wszyscy głośno przysięgli. Z obywatelów Genui orderem

zaszczyconych są znacznieysi; Kardynał Spina, Durazzo były Doża, Maire Cambiaso, i wszyscy Biskupi.

Mediolan 4 lipca. Pogłoska iest że zaślubienie Królowey Regentki Etrusków z X. familii Napoleona wkrótce ma nastąpić w Florencyi.

Panuiący na dowod ukontentowania swego z usług gwardyi honorowey miasta Brescia, gdy tam przebywał, pozwolił każdemu z niey młodzieńcowi wniść do gwardyi Monarszey.

W Bononii rozkazał, ażeby długi przez miasto dawniey zaciągnione na opłatę cerografów Papiezkich, w przeciągu 1 r. opłacone były, na wzór innych długów narodu Włoskiego.

Akademia Bonońska we wszystkich względach porównaną została z Pawiiską; dobra Cocceno 200 t. lirów ocenione przedać kazano na dokończenie laboratorium Chemicznego, ogrodu botanicznego, i innych zakładów teyże Akademii.

Mennice 2 będą w Mediolanie i Bononii. Lotterya, poczta są urządzone sposobem nowym, iakoteż administracya, celna, solowa, tabaki, dobr koronnych. Kommendantami 4 kompanii gwardyiskich wyznaczeni: Aresi, Battaglia, Martinengo, Ercolani. Te wszystkie wyroki w ciągu podróży swoiey napisał panuiący. Szkołę artylleryi i inżenierów w Modenie zachowano, powiększono, opisano. W. Sędzia Luosi wyznaczył 2 kommissye, których obowiązkiem iest przed 15 października wygotować proiekt księgi praw kryminalnych i processu na Włoski narod. Wczora Minister wnętrznych inter. Moscati Minister edukacyi, i Prefekt departamentu Olona rozdawali u nas nadgrody pilnieyszym uczniom; z tych każdy przy medalu otrzymał od Ministrów list pochwalny.

BRYTANNIA W.

Londyn 8 lipca. Nic ieszcze rząd nie ogłosił o czynnościach nieprzyiacielskiey flotty w Indyi zachod., nie powiedział nawet, czyli się tam znayduie. Pogłoski żeglarskie są: że Nelson w pierwszych d. Czerwca stanowszy pod Martinicą niespodziewany, zmieszał Francuzów i Hiszpanów, tak dalece, że Villeneuve i Gravina do Europy natychmiast ruszyli, nic nie przedsiębiorąc na podbicie Jamaiki i drugich osad. Skończyć się miała wyprawa taiemna na zaięciu wyspy Diamant blizko Martiniki leżącey, zkąd Anglicy porty Francuzkie łatwo uważać i zamykać mogli; za kilka d. wszystko się obiaśni. Nelsonowi narod winien będzie ocalenie handlu i dzierżaw Antilskich; zprzymierzeńcy z swoiey żeglugi ten iedynie zysk odniosą, że maytków cokolwiek wyćwiczyli w obrotach morskich. Zapewne Admirał Angielski pospieszy za niemi do Europy. Tu więc przybycia flott wszystkich wkrótce wyglądamy; tu wielkie i krwawe walki nastąpić mogą.

Flotta Chińska, iak słychać, do S. Helene przybyła; ieden tylko z niey okręt zabrał Linois i do wyspy Francuzkiey zaprowadził, Coromandel; inne za kilka d. w Portsmouth spodziewane, pomnożą dostatki narodu.

Wiadomości od brzegów Francuzkich odebrane odnowiły powszechną u nas troskliwość. Nie ustaie nieprzyiaciel przygotowania czynić do wielkiey, rzecz rozwiązać mocney wyprawy. W Boulogne i portach przyległych znayduie się do 3 t. statków; 10 t. świeżego żołnierza z departamentów wnętrznych nad Ocean przyszło. Eskadrę Lorda Keith Admiralicya zmocnić kazała 14 palnemi okrętami, które maią być użyte na zniszczenie flottylli; gdy na głębinę ośmieli się wychodzić.

Odgłos powszechny zwiastuie wielką i blizką odmianę w Ministerium Angielskiém.. Pitt na mieyscu ma zostać; lecz Addington z przyiaciołami swemi, ustępować musi; wnidą do rządu: Fox iako Minister zagran. inter. Moira do dzieł woiennych, Spencer iako Prezydent Admiralicyi,Grenville iako Minister departamentu wnętrznego. Godzi się wątpić o tém, naybardziey ażeby Fox zgodził się z Pittem zasiadać w radzie Monarszey; a Jerzy 3 przyioł do niey człowieka, do którego wstręt iawny oświadcza tak dawno. To pewnieysza, iż zwołani nagle lekarze z okoliczności nowey słabości Królewskiey, uznali, że Monarcha ma na iednêm oku zupełną kataraktę, którey podobna formować się zaczeła na drugiém.

Nelson 11 okrętów lin. poprowadził do Indyi zachod. ponieważ Admirał Bickerton przyłączył się do niego z okrętami Queen i Dragon. Francuzkie i Hiszpańskie do Martiniki posłane były obciążone lądowym żołnierzem tak dalece, iż na każdym okręcie liczono po 1500 ludu z maytkami. Niewiadomo czyli to woysko powracaiąc do Europy odprowadzą Admirałowie. W Trinitadzie mieliśmy załogę z 1500 żołnierzy, 800 milicyi złożoną; gdy wieść przyszła o flotty ruszeniu z Cadix, Gubernatorowie wysp Antilskich na obronę Trinitady posłać umyślili 1400 ludu.

Obrady Parlamentu za kilka d. maią być odroczone. Coraz większe iest podeyrzenie, że pożar wszczęty w porcie Woolwich trafunkowym nie był. Siedzi wiele osob w więzieniu; rząd przyrzekł 500 FS. nadgrody temu, ktoby odkrył winowayców.

Z etatów przez Ministra woiennego złożonych w izbie niższey, które wyciągnoł z Inspektorskiego rapportu, pokazuie się iż sprawiedliwy zarzut czynił niedawno Reprezentant Crawfurd o niedopełnienie regimentów; albowiem w Angielskiém woysku niedostaie żołnierzy 26 t. 7 t. w Irlandzkiém, w osadach zamorskich 18 t. ogułem głow 51 t.

W odnodze Perskiey krąży kilka statków rozboyniczych; te nam zabrały 2 pocztarskie, które z Bombay do Bassory niosły ważne doniesienia dla Dyrektorów kompanii Indyiskiey. Admirał Raynier wysłał 2 fregaty na poskromienie okrutników, którzy lud znaleziony na owych okrętach, dzikim obyczaiem zamordowali, kilku zostawionych w życiu zaprzedali w niewolę; należą sami do XX. Indyiskich.

W tych d. zawineły do portów naszych 2 flotty kupieckie z Jamaiki i morza środziem. z ostatniey Eskadra Hiszpańska Admirała Salcedo poymała przed Carthageną 6 okrętów.

W Irlandyi zagęszczaią się rozboie po drogach. Niedawno ieden z Officyerów od armii blizko Limerick przez 6 łotrów napadniony, dał wszystkim odpor; a chociaż sam odniosł kilka ran ciężkich, 2 wzaiemnie ranił i uwięził, 4 uciekli.

FRANCYA.

Paryż 11 Lipca. Napoleon posłał Królowi Hiszpańskiemu 4 znamiona legionu honorowego; nawzaiem Karol 4 przysłał 4 ordery złotego runa.

Astronom Lalande oświadczył przez pisma publiczne, iż Reprezentant Romme zmarły r. 1795 przymusił go w r. 1793 za rządów Jakobińskich i Robespierra złożyć Republikantski kalendarz, w części przynaymniey, co do podziału i nazwiska miesiąców, podziśdzień używany.

Armstrong poseł Amerykańskich stanów, d. 4 dawał biesiadę wielką, obchodząc pamiątkę doroczną ogłoszoney niepodległości RP. Zaproszeni byli Amerykanie wszyscy znayduiący się w tey stolicy, iakoteż wszyscy Officyerowie Francuzcy, którzy podczas oney woyny służąc na lądzie i morzu, w armiach narodowych lub Amerykańskich, przyłożyli się do utwierdzenia wolności tey cząstki nowego świata. Biesiaduiący wiadomym obyczaiem pili zdrowie: Jeffersona, Napoleona życząc iemu szczęśliwego skutku w przedsięwzięciach; Washingtona; ludzi mężnych którzy w obronie Amerykanów polegli, wolności morza;wzrostu żeglugi Amerykańskiey i Francuzkiey; życzyli naostatek, ażeby pamięć dnia tego pożyteczną była naydalszey potomności.

W Indyi zachod. zdarzył się przypadek onemu podobny, iaki dawniey widzieliśmy w Egipcie. Sidney Smith podpisał umowę z G. Desaix w El Arisch; Kleber miał dobrowolnie ustąpić z kraiu. Lord Keith złamał kapitulacyą, rozkazuiąc broń złożyć Francuzom; i przymusił ich zwyciężyć w Heliopolis. Musieli poźniey Anglicy i Turcy ogromne woyska sprowadzać, ażeby kray podbili, który chętnie im oddawał Kleber. Nie szło o rzeczy tak wielkie w Indyi zachod. G. Kapitan Guadalupy Ernouf zawarł ugodę z Kapitanem Hood, ażeby podróżnych na okręcie znalezionych w niewolę z obustron nie brać; niewolników zbiegłych panom wzaiemnie wracać; statków nie uzbroionych, które do żeglugi i handlu nadbrzeżnego iedynie służą, nie chwytać. Przez czas długi Francuzi i Anglicy świątobliwie słowa dotrzymali. 8 Kwietnia Hood pisał do G Kapitana, iż Admirał Cochrane obiowszy po nim kommendę naywyższą, rozkazał natychmiast wiadomą umowę ogłosić za nieważną. W tem zdarzeniu Hood postąpił, iak Sidney Smith w Egipcie, ostrzegaiąc wodzów naszych, ażeby się mieli na ostrożności.

Do tego listu swóy przyłączył Kapitan Laforey, wyrażaiąc: że gdy Admirał Mississy nieprzyzwoicie postąpił z mieszkańcami bezbronnemi wysp Angielskich, Cochrane dla tey przyczyny wiadomą umowę ogłasza za

nie byłą; zamianę iednak woiennych brańców po dawnemu czynić każe. Odpisał Ernouf usprawiedliwiaiąc Admirała Mississy; ten prawa i obyczay woienny zachował; G. Prevost uwielbia ludzkość iego; miasto Roseau spaliły przez niezręczność kanonierów swoich batterye Angielskie; dla błahych pozorów nie należałoby narażać ludzi spokoynych na woienne przypadki; każe ludzkość, gdy można, zmnieyszać klęski nieuchronne i straszne. Nic to iednak nie pomogło; złamana umowa; niewinni żeglarze i właściciele Francuzcy i Angielscy cierpieć muszą, dopóki kommendant inny nie każe przywrócić umowie chwalebney moc dawną.

Małżonka sławnego Blancharda w Montpellier odprawiła powietrzną żeglugę; siadła do łódki sama, wzniosła się szybko pod obłoki; znikneła z oczu niezliczonym spektatorom, i w 1 god. ubiegłszy w prostey linii 12 t. sążni, na ląd szczęśliwie powróciła, odprowadzona do miasta z tryumfem.

Admirał Mississy przybywszy niedawno do Bordeaux, był przyięty od obywatelów iako rycerz, który w ter. woynie dał pierwszy uczuć Anglikom, że przy naywiększey potędze na morzu, iednak nie mogą zasłonić osad swoich od naiazdu nieprzyiaciela przemyślnego i czynnego.

Z Boulogne nic nowego, prócz ogulnych wiadomości o przygotowaniach do następuiącego lądowania. D. 4 cała dywizya z Marszałkiem Ney obozuiąca w Montreuil występuie z namiotów na pierwsze hasło, zbliża się do brzegu morskiego; tu stanowszy za danym znakiem siada na flottyllę, i z niey na ląd powraca w 17 minut; tak dobrze iuż wprawieni są żołnierze; było ich 22 t.

Do rapportu swoiego o zerwaney umowie przez Admirała Cochrane, przyłączył G. Ernouf wiadomość o zabraniu przez korsarzów Guadalupy wielu statków Angielskich przed portem Surinam; iedne z nich niosły po kilkaset Murzynów niedawno kupionych w Afryce; inne winem, żywnością, i droższym towarem ładowne były: co wszystko do osad Francuzkich sprowadzone, dostatek i moc onych powiększyło. Nad rzeką S. Domingo Murzyni założyli twierdz kilka, ktore służyć miały ku obronie ich flottylli; wszystkie dobył i zburzył G. Ferrand, flottyllę zniszczył.

Pisma nasze oświadczaią podziwienie, że Pitt nie żądał całey summy 5 mill. F. S. przez Parlament dawno przeznaczoney na subsidia dla Mocarstw zagranicznych, któreby Anglią wesprzeć chciały; lecz tylko pół 4 mill. ztąd wnoszą, że i ta ieszcze summa wkrótce niepotrzebną będzie. Na ten wniosek wiemy co Pitt odpowiedział w izbie niższey. Foxa naganiaiącego tę rozrzutność, pod niebiosa wynoszą polityce Paryscy. To mi człowiek mądry i wielki, powiada z nich ieden, przyiaciel oyczyzny i ludzkości, który umie ważyć na szali sprawiedliwey interes kraiu swoiego i wszystkich narodów. Zdaniem iego nowa koalicya wiele skarbów i krwi kosztować nas będzie, korzyści nie przyniesie spodziewaney; zamiast osłabienia potęgi nieprzyiacielskiey, możemy ią podnieść do wyższego stopnia, iak iuż nauczyło doświadczenie.

Lekarze Desgenettes i Dumeril przydani są rozkazem rządowym do 4 innych dawniey posłanych do Hiszpanii, ażeby uważali przyczynę i okropne skutki gorączki żółtey, szukaiąc sposobów skutecznieyszych nad wiadome do leczenia strasźliwey choroby.

Minister woienny Berthier wyiechał nagle do Batawów; nie wątpiemy, że blizka wyprawa eskadr uzbroionych w Texel, Helvoetsluys, i Anvers z armią G. Marmont ku brzegom Szkockim lub Irlandzkim, iest przyczyną śpieszney podróży. Domyślaią się niektórzy, że Admirałowie Villeneuve i Gravina, powracaiący, iak słychać, z Indyi zachodniey, potężnie maią wesprzeć zamiary Admirała De Winter. Gdyby do tego przyszło, Gardner i Graves muszą opuścić stanowisko długo i upornie pod Brestem utrzymywane; w takim razie Gantheaume i Mississy wyprowadzą eskadry swoie z Brestu i Rochefort.

Anglicy nierzetelne opisanie dali swoiego lądowania pod Muros miasteczkiem Hiszpańskiem. Do tey wyprawy sprowadził nieprzyiaciel okręt lin, fregatę, 2 korwety, 2 batterye weyścia do portu broniły; te prędko zgasiła artyllerya okrętowa. Do blizkiego zamku schronił się korsarz Francuzki Papin z ludem swoim. Anglicy na ląd wysiadłszy w liczbie 500, szturmem weszli do słabey twierdzy; statek korsarza spalono, 2 mnieysze uprowadzone zostały, wielu bezbronnych mieszkańców w Muros zamordowano, wiele dómów zrabowano; Hiszpani tu nie mieli nad 15 żołnierzy.

Nie upadła ieszcze pogłoska o zaięciu Trinitady przez flottę zprzymierzoną; Lauriston 1400 Anglików miał zabrać w niewolę; rząd milczy o tém, iakoteż o znalezieniu w porcie tey wyspy 5 woiennych okrętów.

SZWECYA.

Stockholm 10 Lipca. Król po zakończoney rewii woyska swoiego bawi dotąd w Scanii, zwiedzaiąc miasta tey prowincyi; przed powrótem do naszey stolicy wiele innych odwiedzić postanowił. Wydał niedawno rozkaz, ażeby w Helsingburgu port zrobiono głębszy i obszernieyszy, niż iest dzisiay; chociaż albowiem dawnemi traktatami dla samych Duńczyków są warowane zyski wszelkie i celna opłata od okrętów Sund przechodzących; spodziewać się iednak możemy, że Helsingburg port blizko ciaśniny leżący, gdy wygodny będzie i bezpieczny, stanie się uczęszczany od żeglarzów. Na robotę wielką summy znaczne Monarcha wyznaczył ze skarbu. Lękaią się wcześnie Duńczykowie, ażeby to nie nachyliło do upadku ich miasta Helsingoer. Cieszą się Szwedzi nadzieią zysków dalekich, lecz pewnych. Drugim wyrokiem Gustaw Adolf przepisał, ażeby kompania zachodnio Indyiska, dzieło Oyca iego, przestała używać przywilejów sobie służących na końcu r. ter. Gustaw 3 nabywszy od Ludwika 16 wyspę Antilską S. Bartłomieja r. 1784 kompanią ustanowił. Odtąd handel z nią, ze wszystkiemi wyspami cukrowemi, iakoteż z Ameryką północną wolny być ma dla wszystkich Szwedów; połozony tylko iest warunek, ażeby towary sprowadzone z nowego świata składali w Gothenburgu, Carlshamm, i Stockholmie. Doświadczenie własne i domowe rozwiąże dla nas ważne pytanie, iak rozwiązało dawniey w drugich kraiach, czyli pożytecznieу iest handel w dalekich częściach świata prowadzić przez prywatnych kupców, albo też przez kompanie uprzywileiowane.

Król z następcą tronu był w Landscrona, Lund, Malmoe, i znowu d. 6 powrócił do Helsingburga. W pierwszém z miast wyliczonych przypatrywał się długo warownym twierdzom, i boiowisku, na którém Karol 11 nad Duńczykami tryumfował. W Malmoe widział i głośno pochwalił piękny kanał i kosztowne śluzy, ktore własnym nakładem patryotyczni obywatele i kupcy niedawno dokończyli. W Landscrona port będzie bezpieczny gdzie dotąd była otwarta wiatrom odnoga. W Lund Monarcha oglądał wszystkie budowle Akademickie; Kanclerz Graf Wachtmeister witał go imieniem całego zgromadzenia, nauczycielów i uczniów. W okolicy Helsingburga znayduie się kopalnia węgli ziemnych, przez Graffa Ruuth niedawno odkryta, która obficie dostarcza opału; Król ią widział i pochwalił.

BATAWSKA RP.

Haga 13. lipca. Wczora zgromadzenie prawodawcze zamkneło obrady swoie, pierwsze po ogłoszeniu nowey konstytucyi.

Przez czas bardzo długi nie widzieliśmy eskadr Angielskich przy brzegach naszych. Dziś przed uyściem Mozy pokazały się nagle 3 okręta lin. Podobno wiedzieć musi nieprzyiaciel, co się gotuie w portach Batawii; iakie flotty są uzbroione w Texel i Helvoetsluys, iakie posiłki dla niey z Anvers przyszlą wkrótce Francuzi. Lecz obroty morskie, przygotowania w portach, iakożkolwiek taiemy przecie przed okiem ciekawych cudzoziemców i szpiegów. Lądowe zaś czynności iawne są u nas i głośne. Bo któż nie widzi, iak codziennie Batawowie i Francuzi wszystkie regimenta, nie tylko z obozu pod Zeyst, aleteż z mieysc innych do Texel i Helder sprowadzamy; iak wiele tam artylleryi, ammunicyi, żywności posłano, że naywyższi wodzowie, Ministrowie morski i woienny tam przebywaią.

Przeważa dziś opinia, iż Villeneuve i Gravina do nas przyidą, a z Winterem połączeni wyląduią. Bez tego posiłku wierzyć trudno, ażeby Batawowie sami z eskadrą z Anvers spodziewaną, odważyli się na śmiałe przedsięwzięcie. Daymy że lud nasz doświadczony iest i waleczny; pozwólmy na chwilę, że wierny będzie w potrzebie. Flotta Batawska mierzyć się nie może z Anglikami. Łatwo Admiralicyi zmocnić Admirała Russel okrętami w Dunes i pod Boulogne stoiącemi. Więc z naszey strony albo wyprawa nie nastąpi nigdy; albo ią dokona flotta Hiszpańsko Francuzka. Niektórzy mniemaią, że G. Marmont woyska do Texel i Helder zgromadza, nie na taiemną wyprawę, lecz iedynie dla naszey obrony przeciw nieprzyiacielskiey napaści.